

V Ě S T N Í K

ČESKOSLOVENSKÉ NÁRODNÍ RADY AMERICKÉ

Číslo 413

Březen-Duben 1991

Vzpomínáme T. G. Masaryka a jeho syna Jana

Otec a syn

T. G. MASARYK — JAN MASARYK

T.G.M. — JAK ŠEL ŽIVOTEM

Dne 7. března 1850 T. G. Masaryk narozen v Hodoníně na Moravě; otec Josef, kočí na císařském statku, rodem z Kopčan na Slovensku; matka Teresie z Hustopeč na Moravě.

1864: do Vídně na zámečnické řemeslo, pak na kovářské v Čejči.

1865: do Brna na gymnasium, odkud byl v páté třídě vyloučen pro náboženský spor s ředitelem.

1869: na akademické gymnasium do Vídně, kde maturoval r. 1872 a vstoupil na tamější universitu.

1876: promován na doktora filosofie; disertační práce o nesmrtnosti v učení Platonově. V Lipsku se seznámil s Charlottou Garriguovou a oženil se s ní r. 1878 v Brooklynu.

1879: habilitován na vídeňské universitě na základě spisu "Sebevražda, hromadný sociální zjev moderní civilizace."

1882: povolán jako mimořádný profesor filosofie na českou universitu v Praze, kde se uvedl přednáškou o Humeově skepsi; r. 1896 se stal řádným profesorem.

1883: založil v Praze kritickou revui Athenaeum, v které prof. Gebauer zahájil r. 1886 boj o pravost Rukopisů. Téhož roku v prosinci vyšlo první číslo politického týdeníku "Čas," který redigoval s dr. Janem Herbenem.

1890: vstoupil se svou skupinou "realistů" (dr. Karel Kramář, prof. dr. Kaizl, prof. dr. Gall) do mladočeské strany a r. 1891 byl zvolen poslancem na říšskou radu vídeňskou za kraj písecký a domažlický. Nesouhlasil s neupřímnou politikou strany a pro neshody s jejím vedením vzdal se mandátu r. 1893 a vystoupil ze strany.

1897: je mezi zakladateli Dělnické akademie a deníku "Právo lidu." R. 1900 jde na Kladno povzbuzovat stávkující horníky, podporuje hnutí za osmihodnovou pracovní dobu, 1905 boj za všeobecné právo hlasovací.

1899: aféra Hilsnerova; v souvislosti s ní byl r. 1900 obžalován pro brožurku, žádající revisi rozsudku nad Hilsnerem. Vydal spisek o významu polenského zločinu pro rituální pověru.

1898: založen na Slovensku časopis Hlas a skupina, kolem něho soustředěná (v čele Pavel Blaho a Vavro Šrobár) spojuje se s Masarykem.

1900: zakládá českou stranu lidovou (později nazvanou pokrokovou) a týdeník Čas se mění v deník.

1902: cesta do Spojených států, přednášky na Chicagské universitě.

1907: zvolen za pokrokovou stranu poslancem na říšskou radu za Valašsko. Přednášková cesta po Spojených státech.

1908: zasahuje do záhřebského procesu na obranu obžalovaných charvátských poslanců a 1909 vystupuje proti vídeňskému historiku dr. Friedjungovi, jenž obvinil charvátské politiky z velezrádné činnosti ve službách srbské vlády. Friedjung byl žalován pro nactiutrhání a Masaryk dokázal, že rakouské ministerstvo zahraničí falšovalo dokumenty. V parlamentě a v delegacích upozorňuje hlavně na válečné nebezpečí, podněcované Vidní a Berlínem. R. 1908 ujímá se profesora Wahrmonda, sesazeného na nátlak církve, a vymáhá na ministerstvu školství záruky, že university zůstanou svobodné jak ve vyučování, tak ve vědeckém bádání.

VESTNIK

March-April 1991

Organ of the Czechoslovak National Council of America

Published monthly (Except bi-monthly July-August)

Subscription \$5.00 - Outside U.S.A. \$6.00

Editor - O. Kovar

Office: 2137 So. Lombard Avenue, Cicero, Illinois 60650

Telephone: 656-1117

VĚSTNÍK

Březen-Duben 1991

Orgán Československé národní rady americké

Vychází měsíčně (s výjimkou dvojčísla v červenci-srpnu)

Předplatné \$5.00 - Mimo USA \$6.00

Redaktorka - O. Kovářová

Úřadovna: 2137 So. Lombard Avenue, Cicero, Illinois 60650

Telefon: 656-1117

- 1914: účastní se polemik v aféře poslance dr. Švihy. V září a říjnu cesta do Holandska, první styk s anglickými, francouzskými, ruskými a americkými politickými přáteli. Po návratu trvalý odjezd do ciziny 17. prosince s dcerou Olgou. Nejprve do Říma, odtud do Ženevy.
- 1915: 4. července v Curychu a 6. července v Ženevě přednášky k 500. výročí Husovy smrti, kterými zahajuje boj za svobodu československého národa. Odjezd do Londýna, kam ho King's College pozvala za profesora slovanské literatury a kultury. S dr. Benešem a dr. Štefáníkem ustavuje Čs. národní radu v Paříži a je zvolen jejím předsedou.
- 1916: Francouzská vláda přijímá Masarykův program rozčlenění Rakouska-Uherska.
- 1917: v květnu cesta do Ruska, organisování čs. legií a po vyjednání s bolševiky příprava legionářů na cestu do Francie. První dvě smlouvy s Francií.
- 1918: v březnu odjezd do Japonska, pamětní spis spojencům o ruské revoluci a otázce budoucnosti Ruska. V květnu příjezd do Spojených států. Dne 5. května v Chicagu; 9. května ve Washingtonu, 19. června konferuje s prezidentem Wilsonem, 28. června tajemník Lansing prohlašuje požadavek úplného osvobození Čechoslováků a Jihoslovánů. 3. září přijímá od Lansinga odpověď americké vlády, že Spojené státy uznávají Čs. národní radu za vládu spojeneckého národa. Dne 14. října ustavuje se v Paříži prozatímní čs. vláda s Masarykem jako předsedou a 18. října odevzdává Masaryk prezidentu Wilsonovi a státnímu tajemníku Lansingovi Washingtonskou deklaraci, v které prohlašuje, že československý národ přijímá ideály moderní demokracie, vyjádřené v americkém prohlášení nezávislosti a lidských a občanských práv, a zásady Lincolnovy. 23. října v Independence Hall ve Filadelfii čte prohlášení unie středoevropské (11 národů) za jejíhož předsedu byl zvolen. Po vyhlášení Československé republiky v Praze (28. října) první schůze revolučního národního shromáždění 14. listopadu zbavuje Habsburky českého trůnu a volí T. G. Masaryka prezidentem. Dne 21. prosince přijel Masaryk do Prahy a po slavném uvítání složil presidentský slib ve sněmovně.
- 1920, 1927 a 1934 zvolilo ho národní shromáždění prezidentem znovu.
- 1935: vzdává se 14. prosince presidentského úřadu pro nemoc a za svého nástupce doporučuje Edvarda Beneše.
- 1937: umírá T. G. Masaryk v Lánech 14. září.

KOLEM SMRTI JANA MASARYKA

Při návštěvě Josefa Jostena v Melbourne padla při rozhovoru s ním otázka, jak vlastně zemřel Jan Masaryk. J. Josten zastává názor, že Masaryk skutečně spáchal sebevraždu skokem s okna v jeho soukromém bytě v Černínském paláci na Hradčanech.

V těchto dnech se mi dostala do ruky kniha *The executioners, The story of Smersh* od Ronalda Seth-a (Londýn 1967). Autor v ní líčí metody, jakými se Moskva zbavovala nepohodlných lidí. Jedna z kapitol, nadepsaná *The murder of Jan Masaryk*, je věnována Československu a speciálně pak smrti Jana Masaryka, jak ji zaznamenal Sir Robert Bruce Lockhart ve své knize: *Jan Masaryk, a personal Memoir* (Pitman, 1956). Následovný je výňatek z knihy *The Executioners*, s citáty Lockharta:

Nemocný, umírající Beneš postavil Masaryka, nejoblíbenější osobnost v Československu (rozuměj po únoru 1948, pozn. překl.), jako centrum protikomunistického citění a tím tedy jako nejnebezpečnějšího nepřítele Gottwalda. Aby uchlácholil zejména měšťanské vrstvy, Gottwald nabídl Masarykovi ve své vládě místo zahraničního ministra. Masaryk přijmul, což bylo předmětem kritiky jeho přátel doma i za hranicemi. Sir Lockhart je však přesvědčen, že Masaryk tak učinil z loyality k prezidentu Benešovi.

Během jednoho týdne Masaryk seznal, že je "poznamenán" člověk. V Praze žila jeho anglická přítelkyně, sl. Davenportová, která ho často vidala a které Masaryk plně důvěřoval. V neděli, 7. března ji žádal, aby se co nejdříve vrátila do Anglie a vzala sebou zprávy pro Sir Lockharta a Sir Orme Sargent-a, stálého vedoucího britského zahraničního úřadu. Měla jim vyřídít, že Masaryk hodlá uprchnout, třeba pod záminkou nějaké konference a doufá, že Sir Bruce a Sir Orme stále o něm dobře smýšlí. Věděl, že jeho vlastní personál ho špehuje. Práví Sir Bruce:

"Jsem přesvědčen, že Masarykův byt v Černínském paláci měl odposlouchávací zařízení, aniž on o tom věděl a že jeho hovory se sl. Davenportovou byly poslouchány Gottwaldovými agenty."

Masarykův útěk do ciziny se mohl stát Gottwaldově vládě velmi nepříjemný a proto bylo třeba mu zabránit. Jeho zatčení mohlo dokonce přivodit občanskou válku. Zbývalo jedině řešení!

Časně z rána, 9. května, policejní lékař, dr. Václav Teplý, byl vyzván úředníkem ministerstva vnitra, aby se okamžitě dostavil do Černínského paláce. Když tam dr. Teplý přišel, byl odveden tajnými policejními agenty do jednoho rohu vnitřního nádvoří, kde leželo tělo, zakryté pokrývkou. Podle pyjama a při bližším ohledání dr. Teplý seznal, že je to

mrtvola Jana Masaryka. Rovněž shledal, že tělo vykazovalo odřeny a škrábance a že na týle za uchem zela rána po kulce. Dr. Teplý žádal, aby mrtvola byla dopravena dovnitř, aby při lepším osvětlení mohl provést pořádné ohledání. Když následoval muže, kteří odnášeli tělo na nosítkách, všiml si hloučku vysokých policejních a vládních osobností, jak mezi sebou šuškájí. Byli mezi nimi: Vladimír Clementis, zástupce zahraničního ministra a ministr vnitra Nosek, oba komunisti. Mezi nimi byl i Otto Katz. (Pozn. pisatele: Katz utekl před nacisty z obsazené Francie do Hollywoodu, kde se snažil mezi filmovými producenty a herci založit komunistické buňky. Když se proto stal podezřelým, utekl do Mexika a odtud do Moskvy. V únoru 1945 se octl v Československu v hodnosti plukovníka NKVD a jako vedoucí ruské tajné služby, která doprovázela Rudou armádu. V době Masarykovy smrti Katz byl vedoucím čs. informační služby a v této funkci vydal oficiální zprávu, že Masaryk spáchal sebevraždu.)

Když Masarykovo tělo bylo odneseno, dr. Teplému bylo přikázáno, aby čekal, než se vrátí výtah, kterým Masarykovo tělo bylo dopraveno kamsi nahoru. Když se výtah vrátil, dr. Teplý, podle příkazu, vyjel v něm nahoru a byl uveden do pracovny mrtvého zahraničního ministra. Asi přišel příliš brzo, protože úředníci kvapně odklízeli stopy nepořádku: zpěvrácené židle, stoly, lampy, vázy. Masarykovo tělo bylo položeno na postel a když dr. Teplý k němu přistoupil, aby provedl ohledání, ministr vnitra vyštěkl: "Je to jasná sebevražda. Vyhotovte nález a nebabrejte se s tím!" Dr. Teplý namítl, že si není docela jist tím, co bylo příčinou smrti. Po tomhle byl odveden do vedlejší místnosti, odkud byl po několika minutách zavolán zpět a bylo mu řečeno způsobem, o jehož smyslu nemohlo být pochybováno (co by se stalo kdyby odmítl), že musí podepsat úmrtní nález, že příčinou smrti byla sebevražda.

Tři měsíce nato, 9. června 1948, dr. Teplý byl mrtev. Bylo řečeno, že si omylem dal injekci smrtelné drogy namísto drogy ke zmírnění bolestí v kříži. Ještě před svou smrtí dr. Teplý o všem, co se stalo, napsal zprávu, kterou se jeho přátelům podařilo propašovat do Ameriky, kde byla otištěna v New York Times, když nejdříve údaje dr. Teplého byly prověřeny. Konečný výsledek praví, že Jan Masaryk byl střelen z těsné blízkosti do týlu za uchem. Když ležel v rakvi, byla stopa po ráně zakryta svazkem kytiček. —něk.

BRNO: NOVÉ NÁZVY ULIC

Od 1. července jsou v Brně přejmenovány některé ulice a náměstí: Nádražní (dříve Tatranská a nám. Čs. lidové armády), Benešova (tř. 1. máje), Štefánikova (Dimitrovova), Moravské náměstí (nám. Rudé armády) a Za divadlem (ulice podél zastávek autobusů pod Mahenovým divadlem). V sídlišti Bystrice ulice Kubičkova a Ondrouškova si svá jména ponechaly, ale jsou pojmenovány podle jiných osobností téhož příjmení: nikoliv po pracovníku Národního výboru města Brna, ale po malíři Josefu Kubičkově, a nikoliv po funkcionáři KSČ, ale po členu odbojové skupiny ing. Vladimíru Ondrouškovi. Nové jméno v tomto sídlišti dostala Ečerova ulice (Mužíkova). Zcela nové názvy se objevily v Chrlicích, a to ulice Tovární a Roviny. Již 10. června byla ke 40. výročí popravy dr. Horákové dosavadní brněnská třída Říjnové revoluce přejmenována na Ulici Milady Horákové. "Videňské Svobodné Listy"

THE WHITE HOUSE — Washington

Member of the Chicago District
of the Czechoslovak National Council of America
Room 202
2137 South Lombard Avenue
Cicero, Illinois 60650

Dear Friends:

March 6, 1991

Thank you for your message about the United States efforts to liberate Kuwait. This was not a war we wanted, but there are times when we confront principles worth fighting for; this was one such time. I believe that future generations of Americans will recognize that more was at stake than one small country. Standing up to aggression, for justice, and for the rule of law was worthy of the struggle of operation Dessert Storm.

The cooperation of the community of nations in pursuing the goals of the United Nations resolutions is unprecedented. We respectfully salute the troops of many nations, fighting side by side, who stopped Saddam Hussein and restored freedom to Kuwait. Certainly we have a special place in our hearts for our own, and we are proud of the tremendous victory that American forces have won. Rest assured that we will bring them home as soon as possible — and to the hero's welcome they deserve.

We will continue to assume our responsibility as a catalyst for peace and stability in the Persian gulf region. We will also work with our coalition partners to implement the UN objectives in a just and timely fashion.

All Americans rejoice that the fighting is over. However, let us not forget those who gave their lives for this cause, those who lost loved ones, or the innocent people who have suffered as a result of this conflict. Let us pray for all those thus affected, and let us pray for continued blessings on the United States of America. Sincerely, *George Bush*

VÝZVA K POMOCI ČESKOSLOVENSKU

V první i druhé světové válce Češi a Slováci v Americe prostřednictvím svých krajanských organizací mezi sebou vybrali značné částky pro osvobození své staré vlasti, pro poválečnou pomoc a pro upravení československé demokracie v duchu amerických ideálů.

Ve stejném duchu dnes Československá národní rada americká zahajuje novým rokem sbírku na fond "Američané Československu" (Americans for Czechoslovakia), z kterého budeme podporovat činnost, směřující k obnovení Masarykovské demokracie v Československu.

Vyzýváme proto všechny své členy a složky, všechny krajanské organizace a jejich členy i všechny ty, kdo patří do rodiny Čechoslováků v Americe, aby na tento fond přispěli. Sbírkou bude uložena v Americe a peníze budou uvolňovány případ od případu podle nestranných a nepolitických měřítek.

Šeky a dary zasílejte na šekové konto: "Americans for Czechoslovakia"; na adresu: Czechoslovak National Council of America, 2137 S. Lombard Ave., Cicero, Illinois 60650.

MIMOSODNÍ REHABILITACE: FINANČNÍ NEBO NATURÁLNÍ?

V platnosti je již zákon o soudní rehabilitaci, podle kterého soudy ruší politické rozsudky a nespravedlivé věznění občané dostávají finanční odškodnění. Restituční zákon ze dne 2. října 1990 napravuje odnětí majetku menšího rozsahu, provedené podle legislativních aktů roku 1959. Po něm přišel na řadu zákon o rozsáhlé mimosoudní rehabilitaci, který má zmírnit majetkové křivdy, spáchané na občanech po 25. únoru 1948. Návrh obsahuje mnoho sporných bodů, o čemž svědčí skutečnost, že první vládní předlohu, která obsahovala jen finanční náhrady, poslanci vrátili, takže vláda připravila druhý návrh, doplněný o naturální restituci. Rozporné názory lze, i když nepřesně, rozdělit na dvě skupiny: vládní, označované jako levicové, a opoziční — snad pravcové.

První zásadní spor vyvolává otázka, které legislativní akty se mají zrušit a postiženým poskytnout náhrada. Návrh výslovně vylučuje z restituce majetek, znárodněný dekrety z roku 1945. Vláda argumentuje právně tím, že dekrety neodporují ústavě z roku 1920. Kromě toho rozsah restitucí za tyto dekrety je tak velký, že by do určité míry zastavil hospodářskou reformu, neboť s vrácenými objekty by dlouho nikdo nemohl disponovat. Opozice namítá, že vlastnictví patří mezi základní lidská práva, zaručená mezinárodními úmluvami, a v dekretech je výslovně přislíbena odpovídající náhrada. Unie pro navrácení majetku označuje vládní předlohu za legalizaci komunistického puče roku 1948.

Druhým závažným sporným bodem je okruh oprávněných osob. Návrh přiznává náhradu pouze fyzickým osobám, které jsou čs. státními občany a mají trvalý pobyt na území státu. Jestliže se vezmou v úvahu také právnické osoby, stane se vlastnictví mnoha podniků sporné a soudní procesy budou trvat řadu let. Postižených fyzických osob, na které se předloha vztahuje, se odhaduje na 80 až 100 tisíc. Emigrantů, kteří v Československu zanechali majetek, je asi 450 tisíc. Kritika namítá, že je nepřijatelné vyloučit z působnosti zákona různé dříve existující spolky, zvláště církve, stejně jako občany, kteří byli nuceni vlivem různých těžkých okolností opustit vlast.

Třetím obtížným bodem je náhrada. Vláda (ministr Klaus) je pro pokud možno nejmenší rozsah a tvrdí, že mimomajetkové křivdy byly daleko horší: vyloučení ze studia, nemožnost vykonávat odpovídající zaměstnání atd. Potíží bude prokazování vlastnictví, neboť potřebné doklady oprávněným osobám chybí. Při projednávání dědictví pozůstalí nepřihlíželi k objektům, které byly tehdy ve vlastnictví státu, a proto také neplatili dědickou daň. Nesnadné bude rovněž ocenění, neboť věcné vlastnosti i funkční určení se u mnoha budov změnilo.

Podle předlohy se majím *natura* vrátit pouze v jednoznačných případech věci nemovité a ty z movitých, o kterých je známo, kde se nacházejí. Obtíže vzniknou u budov, které se užívají pro zdravotnictví, školství atd. Pro naturální náhradu se oprávněná osoba musí přihlásit nejpozději do půl roku, aby se s majetkem mohlo něco podnikat. Zastánci omezeného vrácení argumentují, že o restituci žádají dědicové původních majitelů ze spekulativních důvodů, chtějí se stát rentiéry a nebudou podnikat. Opozice proti tomu namítá, že v mnoha rodinách se zachovala tradice a

vrácení obchodů či provozoven přispěje k obnově středního stavu.

Podle návrhu se zabavený majetek pro finanční náhradu ohodnotí podle cenových předpisů, platných v době převzetí nemovitostí státem, a připočítají se 3% každý rok. Aby tato akce nepodporovala inflaci, dostane oprávněná osoba 30,000 Kčs v hotovosti a zbytek v obligacích. Opozice se však domnívá, že taková náhrada je téměř bezcenná a proto trvá pokud možno na restituci naturální, která je plnohodnotná.

Někteří kritikové navrhuji, aby se restituce spojily přímo s velkou privatizací tak, že stát poskytne oprávněným osobám investiční poukázky pro nákup akcií. Tím se finanční náhrada zhodnotí a mnozí žadatelé ustoupí od zdoluhavých procesů na vydání objektů. Zájemci o rentu získají výnosné, i když riskantní papíry. Kdo bude chtít podnikat, má možnost zúčastnit se řízení akciových společností. Ať již definitivní znění zákona dopadne jakkoliv, mimosoudní rehabilitace budou po dlouhou dobu velmi zaměstnávat úřady i soudy. Rovněž vnesou do hospodářského života prvek nejistoty, což může ohrozit průběh reformy. Snad by nabídka atraktivní náhrady ve formě akcií alespoň částečně urychlila realizaci zákona. *Přehledy — Dr. V. Chalupa*

P. PITHART: V ČNR JSME OPATRNĚJŠÍ VLÁDA SKLÁDÁ ÚČTY

Praha — Na tiskové konferenci, kterou nedávno uspořádala ČNR, se rovněž dostavil český premiér Petr Pithart. Poskytl novinářům stručné informace o obsahu své zprávy o dosavadním plnění programového prohlášení vlády, s níž vystoupí na schůzi České národní rady. Promluví na žádost předsednictva ČNR.

Petr Pithart seznámí poslance s některými zvláštnostmi ekonomické politiky na úrovni republik. Vysloví se rovněž k poslednímu vývoji situace na Moravě a ke kritice zákona o rozpočtu ČR na rok 1991. V této souvislosti premiér uvedl, že u některých okresů doporučí zvýšení dotací. Navrhované změny se však budou týkat i některých okresů v Čechách. Finanční prostředky na tyto úpravy budou čerpány z rezervního fondu, který obsahuje 738 mil. Kčs.

Předseda vlády dále navrhne ČNR, aby změnila své rozhodnutí o snížení prostředků na státní správu o 10 procent a odejmutí dotace Svazu bojovníků za svobodu ve výši 9 mil Kčs. To si však vyžádá novelizaci zákona o rozpočtu ČR na rok 1991.

Na otázku jednoho z novinářů, který poukazoval na větší štedrost slovenské vlády vůči národnímu syndikátu novinářů, odpověděl Petr Pithart, že by sám rád víc viděl do slovenského rozpočtu. "Buďto mají na Slovensku větší možnosti než u nás, nebo jsme zkrátka opatrnější," konstatoval český premiér. Poslanec Josef Ježek (OF) poté seznámil novináře s možnostmi nového samosprávného uspořádání ČR. Mj. řekl, že je třeba urychleně vypracovat koncepci samosprávy na úrovni krajů a případně zemí ČR.

K přípravě ústav uvedl první místopředseda ČNR Jan Kalvoda (OF), že jejich vypracování je podmíněno vyřešením zásadních politických problémů uvnitř státu a znalostí postoje veřejnosti. Je proto velmi obtížné stanovit alespoň přibližný termín v němž budou práce na ústavách dokončeny. *Převzato z Lidových novin*

K ZAMYŠLENÍ

Ve dnech 13. až 15. 3. 1939 prohrály demokratické síly předmnichovské ČSR boj s fašismem, který začal již v roce 1938.

29. 9. 1938 V pohraničí Čech a Moravy žijící německé menšiny, používající všech mezinárodně uznávaných menšinových práv, uměle rozeštvané Hitlerovým fašismem, pod vedením Henleina, se protistátně domáhají "Heim ins Reich". Po nedodržení spojeneckých smluv Británií, Francií a SSSR, je ČSR mnichovským diktátem z 29. 9. 1938 donucena vydat Hitlerovi Sudety, s vystěhováním svých rodin.

6. 10. 1938 Žilinská dohoda. Po tajných vyjednáváních Hlinkovců i s Henleinovci a po dohodě Ďurčanského a Tisa s Hitlerem vyhlašuje Slovenská matice jednomyslně autonomii Slovenska, s vládou Tisovou. Slovensko vykazuje ze Slovenska ihned všechny Čechy a Moravany — zaměstnance státní a veřejné správy na základě Vídeňské arbitráže, (3. 11.) obsazuje Maďarsko jižní část Slovenska a celou Podkarpatskou Rus.

13. 3. 1939 Po tajných jednáních: Tuka—Göring, (6. 2.), Tuka—Hitler (12. 2.), Čarnogurský ve Varšavě, Tuka v Budapešti (8. 3.) aj., dochází dne 13. 3. 1939 k poslednímu jednání Tisa a Ďurčanského s Hitlerem v Berlíně. Tiso říká Hitlerovi: Na Slováky se můžete vždy spolehnout. Vyhraňuje si jen podmínku uznání dohody slovenským sněmem — 14. 3. 1939.

14. 3. 1939 Slovenský sněm jednomyslně odhlasuje Tisovu dohodu s Hitlerem o odtržení Slovenska od ČSR a vyhlašuje samostatný slovenský stát (od 14. 3. 1939 až do 9. 5. 1945). Děje se to se souhlasem většiny občanů Slovenska. Žádné protestní projevy se nevykaly, demokrati mlčeli.

15. 3. 1939 Den po vyhlášení samostatnosti Slovenska okupuje Hitlerova armáda okleštěný zbytek ČSR — konec ČSR.

23. 6. 1941 Slovensko jako spojenec Hitlera vyhlašuje válku SSSR a vysílá svoje vojsko na frontu. Na podzim 1941 ještě Slovensko vyhlašuje válku Británii a USA.

1942 Deportace 58.000 vlastních občanů — Židů do Hitlerových likvidačních koncentráků.

— *Převzato: LN, 13. března 1991*

ČESKÁ SÍŇ KARLÍN — KALENDÁŘ

Spring '91

- 4-27 D.T.J. Taborville Social Benefit 543-8494.
... If it is to be, it's up to me — Joe Kobylak
- 4-27 Karlin 18th Anniversary in new building — 5 PM Mass at Lourdes — 6 PM Duck or Pork Dinners — Joe Novak Music — 883-4760
- 4-27 CSA Bowling National Tournament begins at Cloverleaf Lanes — 663-6360
- 4-28 St. John Nepomucene (Fleet E. 50) Pancake Breakfast 883-1536 ... There is no better looking-glass than an old friend ... How do you get old? You don't! The container gets old, but not the contents!

František Langer:

JEHO ÚSMĚV

(T. G. MASARYK)

Leckdo z nás měl štěstí setkat se s ním několikrát ve svém životě. A ten, kdo měl takové štěstí, shledá, že se nedívá už na svůj život jako na souvislý řetěz událostí, ale jako na několik málo kapitol, jejichž středem je právě chvíle, kdy jej slyšel, mluvil s ním.

A tak si čtu svůj život kapitolu po kapitole, až se zastavuji u velké kapitoly na Ukrajině v Polonném, kde přehlíží své revoluční pluky, mluví k vojákům s řečnictvím a potom odpovídá trpělivě a ochotně na desítky jejich dotazů. A tehdy jsem po prvé pozoroval úsměv, který se na jeho tváři co chvíli rozprostřel.

Jeho úsměv! O několik měsíců později jsem jej zažil sám pro sebe. A pak jsem ten úsměv viděl ještě několikrát v životě, raduji se nyní lakotně a sobecky, že tolikrát, mnohokrát.

Při úsměvu se veselost začala šířit z očí, které maličko přivřel a jakoby prodloužil, a rozlévala se odtud rychle, jako tenké praménky, po celém jeho obličejí. Praménky vyjádřil vějířek drobných vrásek kolem vnějších koutků očních, který houští a prohluboval se, až se úplně rozložil po spáncích. Dvě nebo tři hlubší vrásky pak odtud seběhly v oblouku dolů. Ústa se maličko pootvěřela, horní ret se nadzvedl a poodkryl zuby. I nos se na špičce pohnul, protože se citlivě chřípí střídavě rozvíralo a svíralo, takže se obyčejně panu prezidentovi sesunul i skřípec. Po stranách kníru se také vytvořily záhyby a poněkud zvýšily a zaoblily tváře. A tak při úsměvu se usmíval celý jeho obličej, žádné místo na něm nevynechalo jeho odraz. Byl to úsměv naplno, který ukazuje jeho duševní libost, a že se usmívá nejen povrch, ale i celý duch a srdce.

Ten úsměv svítil, obšťastňoval svou bezprostředností, byl to hezký úsměv, dařící se jako hezký pohled, plný přívětivosti a lidské sdílnosti. Jím skončil každou přísnou oficiálnost, zmírňoval ostych, povzbuzoval rozpačitě. Jím děkoval za všechny projevy lásky a jím je oplácel.

Proto jste ten úsměv, bratři legionáři, tak často zahlédli. Každé setkání nebo dokonce rozhovor s ním, vzpomeňte si, když jste pochodovali před ním v řadě nebo stáli v houfu, když jste mu vzdávali hold a projevovali lásku, byl zakončen jeho úsměvným pohledem, který pak vyvolal dojaté úsměvy i na vašich poctivých obličejích. Proto jste se vždy s ním rozcházelí dvojnásob šťastni i spatřením svého starého vůdce i jeho úsměvu, který byl osvěžením jeho legionářské víry v něho, v jeho a vaše dílo a v budoucnosti nás všech.

Vzpomínejte na jeho úsměv, který nám vrací ve vzpomínkách jeho celého.

(Z knihy *Dni žalu, 1937.*)

— UPOZORNĚNÍ —

XXI. SOKOL USA SLET

a mezinárodní gymnastická kompetice se bude konat 26.—29. června 1991 v Indianapolis, Indiana v Convention Center.

*Vlastimil Obereigner***Odbočka Portland-Oregon po Sametové revoluci**

Po úspěšné listopadové revoluci někteří členové naší odbočky předpovídali konec ČNRA. Skutečně se také stalo, že mnozí přestali docházet a ztratili jsme několik dlouholecých členů. Předsednictvo ale rozhodlo dále pokračovat v činnosti a věnovalo své úsilí organizování sbírek na pomoc Občanskému fóru a Art fóru v předvolební kampani a v současné době zaslání mechanických nemocničních lůžek, které byly darovány místní nemocnici. Spolu se čtyřmi invalidními vozíky a odsávací pumpou byly odeslány lodí do Brém, odkud si je Čechoslováci vyzvednou.

Většina z nás stále žije v nadšení z nenadálých změn ve staré vlasti a hledá cesty jak pomoci v těžkém období přeměn v politickém a hospodářském životě našich doma. Zprávy v místním tisku a televizi nám přinesly i celou řadu nových členů.

Historie spolkové činnosti Čechů a Slováků zde, na západě USA sahá, podle uchovaných zápisů až do roku 1910, kdy byla založena odbočka Tělocvičné Jednoty Sokola a později České Národní Sdružení a po založení Československé republiky — Československé Národní Sdružení. Staré zápisy dokazují, že zdejší Čechoslováci vždy vycitili potřebu pomoci. Vybírali peníze i naturalie v různých momentech pestré historie našich národů. V roce 1917 na vznikající legie, 1918 — na pomoc mladému Československu, 1939 na pomoc ohroženému Československu, 1945 na pomoc válkou zbitému Československu, v letech 1948 až 1989 na boj proti komunistům a po roce 1989 znovu na pomoc komunisty zbitému Československu. Výška darů jednotlivců od 50 centů v roce 1917 až do 300 — v roce 1990.

Na poslední schůzi v restauraci "Zlatá Husa" (majitel František Lenard — potomek majitelů pražské "Zlaté Husy") jsme si zavzpomínali na minulé léta. Minutou ticha jsme uctili památku zesnulých členů, sestry Marie Provazníkové a našeho přítele Eduarda Ingríše. Ještě se dožili konce komunistického režimu, ale nespĺnilo se přání se tam ještě aspoň jednou podívat.

Měli jsme v minulosti několik akcí, na které opravdu rádi vzpomínáme. Zejména večery s Vládou Škutinou, Járou Kohoutem, Edou Ingríšem, Janem Benešem a Pavlem Landovským.

V loňském roce Portland navštívili Ivan a Dáša Havlovi, kteří přebírali významnou cenu mezinárodní organizace "Rotary club" věnované prezidentovi Václavu Havlovi. Zúčastnili jsme se slavnostního přivítání a měli možnost ukázat trošku z krás okolí našeho města.

Naše dlouholetá členka a několik období předsedkyně, Jiřina Jacksonová, které náleží náš dík za "golden years" našeho spolkového života se věnuje propagaci Československa v elementární škole v Lake Oswego, kde občas přednáší studentům o historii a životě v naší vlasti.

Ve volbách předsednictva došlo ke změně sekretářky, kde odstupující Jarku Molíkovou nahradí Vlasta Barber (roz. Bečvář, dcera bývalé předsedkyně spolku Českých žen v Oregonu). Hlasováním bylo potvrzeno pokračování činnosti předsedkyně Marie Martinové, místopředsedy Larryho Obereignera a pokladníka Jim Franka.

Noví členové, manželé Bendlovi, kteří mají velkou zásluhu na získání nemocničních postelí vyjádřili naději, že v blízké budoucnosti získáme další nemocniční vybavení pro nemocnice v Československu.

Máme nesmírnou radost z vývoje v Československu, přes některé negativní momenty. Věříme ve zdárný vývoj, věříme ve schopnost našich lidí, našich členů vlády a parlamentu a držíme jim palce při tvorbě důležitých zákonů, potřebných k realizaci očekávaných proměn. Vážíme si rozvahy a moudrosti našeho prezidenta Havla, který je vynikajícím katalyzátorem v "chemických reakcích" porevolučního vývoje. Rádi teď jezdíme do země plné nadějí a těšíme se z každé dobré zprávy, kterou přivezeme zpět. Mnozí lidé často ani nepřemýšleli o kolosálnosti tragedie čtyřicetileté vlády komunistů a jsou překvapeni vyvstávajícími problémy. Naším úkolem je teď také vysvětlovat, informovat a usměrňovat někdy unáhlené názory.

Náplň a smysl činnosti a existence ČNRA se podstatně změnil, když se z nás, exulantů utiskované země stali náhle "krajané" a těšíme se na skutečnou a plodnou spolupráci s naší krásnou, vždy milovanou a konečně svobodnou vlastí.

Zpráva o činnosti v odbočce 28. říjen ČSNRA

Odbočka 28. říjen ČSNRA měla 10. března 1991 výroční schůzi, na které byla vzpomenua činnost v Odbočce od poslední valné hromady konané 9. dubna 1990 do dnešní výroční schůze.

Při zahájení schůze předsedkyně sestra Nehasilová požádala přítomné, aby povstáním uctili památku 141. narozenin prvního presidenta Čsl. republiky T. G. Masaryka, které připadly na čtvrtek 7. března.

Kromě normálních schůzí Odbočka uspořádala v květnu 1990 přednášku Dr. L. Rozbořila, Dr. V. Chalupy a naší předsedkyně R. Nehasilové o jejich cestě a jednání v Československu. Prosincová schůze byla spojená s oslavou vánoc v jejímž programu sestra Věra Rokničová spolu s br. T. Jandáčkem zavzpomínala na vánoce v Čechách, recitovali vánoční koldy atd., za což sklídili velký potlesk zcela zaplněné zasedací síně banky Mid America. Před ukončením schůze měl krátkou přednášku Dr. Frant. Raichl, bývalý místopředseda Čsl. vlády v Praze o situaci v Československu, kde mezi jiným oznámil, že se v ČSFR ustavila "Akciová společnost Christiana", která bude mezi jiným sloužit veřejnosti jako právní majetková poradna. V lednu 1991 byl Odbočkou promítán historický film československé televize o Sjezdu Čsl. Sokola v Paříži a o zájezdu Č.O.S. do Prahy ve dnech 5.—8. července 1990.

Bylo oznámeno, že mimo osobních darů členů odbočky, bylo z pokladny věnováno na Sbirku Americans for Czechoslovakia \$250.00. Dále Odbočka věnovala filmový promítací přístroj Sokolské organizaci v Praze 7.

S potěšením bylo oznámeno, že se v posledním roce přihlásilo do Odbočky nových 18 členů.

Aby Odbočka posílila český živel v oblasti Velkého Chicaga vysílá své delegáty do Oblastního výboru ČSNRA, do Českých Svobodomyšlných škol a do Československo-Amerického Kongresu.

Po vyčerpání zpráv o činnosti v Odbočce došlo k volbě nového předsednictva, jehož členové byli znovuzvoleni do svých funkcí. Malá změna nastala při volbě I. místopředsedy

do jehož funkce byl zvolen br. Laddie Vošahlík a II. místopředsedou sestra Božena Veisová.

První Odbočkový podnik se připravuje na 27. duben 1991 s přednáškou Dr. Karla Sedláčka z Prahy, který je na služební cestě po USA a o kterém je známo, že byl 17. listopadu 1989 aktivním účastníkem studentského povstání na Václavském náměstí v Praze a nyní je redaktorem Melantricha.

DOPISY Z ČESKOSLOVENSKA

Vážení přátelé!

Již po devětatřicáté se uskuteční v letošním roce tradiční a světoznámý festival dechových orchestrů "Kmochův Kolín".

Na tento festival se každoročně dostaví přes tisíc muzikantů z ČSFR a ze zahraničí a do města Kolína se sjede tisíce návštěvníků z celé naší republiky, z evropských zemí i ze zámoří.

Nabízíme československým a zahraničním podnikatelům a firmám účast na tomto festivalu v podobě zveřejnění jejich propagace a reklamních nabídek.

Tuto propagaci firem, výrobků a pod. máme možnost jako pořadatelé této akce rozmístit jako velkoplošnou propagaci na jednotlivá místa konání festivalu a dále zveřejnit v programové brožurě festivalu.

Máte-li zájem o tuto reklamu, obraťte se na Kulturní zařízení Kolín, Pražská 161, Kolín I, tel. 248 30 a 254 16 s konkrétními nabídkami.

29. Kmochův Kolín se koná ve dnech 14.—16. června 1991. Neváhejte a využijte tuto možnost!

Těšíme se na vaše nabídky a jsme s pozdravem

Festivalový výbor Kmochova Kolína

* * *

Klub přátel Kmochovy hudby Kolín

Vážení krajané!

Srdečně Vás zdravíme z Vaší bývalé vlasti, z města Kolína. Jsme Klub přátel Kmochovy hudby, která je světoznámým hudebním tělesem s bohatou tradicí, navazující na tvorbu a popularitu svého zakladatele, hudebního skladatele Františka Kmocha.

Náš klub vznikl v roce 1990 jako zájmové sdružení, které soustřeďuje příznivce Kmochovy hudby a obdivovatele hudebního díla Františka Kmocha. Jeho členy jsou jednotlivci i kolektivy z Československa i ze zahraničí. Posláním klubu je podpora a rozvíjení tradic Kmochovy hudby a propagace tvorby a odkazu Františka Kmocha. Tento hudební skladatel založil hudbu v roce 1872 původně jako hudbu sokolskou, a Kmochova hudba oslaví tedy v roce 1992 již 120. výročí svého vzniku (i opět za rozvíjející se spolupráce s Obcí sokolskou).

Protože víme, že skladby Františka Kmocha jsou známe po celém světě, a že jsou to především krajané, kteří jejich popularitu šíří, obracíme se na Vás s nabídkou vzájemných přátelských styků a spolupráce. Jde nám především o rozšiřování konkrétních informací o současné činnosti Kmochovy hudby s případnou možností získání kontaktů pro další výjezdy hudby do zahraničí.

Pokud projevíte zájem o přátelské styky s naším klubem, pošleme Vám propagační materiály Kmochovy hudby i

našeho klubu, v jehož řadách bychom Vás pochopitelně rádi uvítali.

Pozatím Vám posíláme srdečné pozdravy, přání všeho nejlepšího v roce 1991 a doufáme, že brzy obdržíme Vaši kladnou odpověď na náš dopis.

Za výbor KPKH, *Ludmila Bilá, předsedkyně*

Naše adresa: Klub přátel Kmochovy hudby, Kulturní zařízení Kolín, Pražská 161, 280 00 Kolín I, ČSFR.

Dary na činnost ČSNRA

American Czechoslovakian Club, OH \$300.00
Dr. & Mrs. George Matula, CA 100.00
Mr. & Mrs. Joseph P. Zacharda 100.00

Dary na Fond "Americans for Czechoslovakia"

Michele M. Patrick, PA \$ 30.00
Mr. & Mrs. George E. Knessl, IL
In memoriam of Joseph Janečka 100.00
Jarmila Hyncik, OH 100.00
Marie Samsinac, MI 50.00
For safe return of my friends from the Perian Gulf
Timothy Hanyok — Captain in the US Army reserve
and Mary Martin — Lt. in the US Navy

OPRAVA:

Marie Samsinacová, Michigan

k uctění památky nedávno zesnulých čl. vlastenců
a mých přátel:

Jaroslava Háška, Vancouver Island, Canada 50.00
Jana Šrámka, Chile, otce br. Jana Šrámka 50.00
Mr. & Mrs. George N. Baruch 100.00

Vysílání pro Čechy a Slováky v zahraničí

Přehled vysílacích časů
Platnost od 7. 3. 1990—4. 11. 1990

Vysílací čas UTC (GMT)	kHz	pásmo v metrech	oblast
8,00— 8,30	17840	16 m	Již. a Vých. Asie Austrálie
	21705	13	Již. a Vých. Asie Austrálie
14,00—14,30	6055	49	Evropa
	7345	41	Evropa
	9605	31	Evropa
	11685	25	Evropa, Afrika, Blízký a Stř. Východ
16,30—16,57	13715	21	Blízký a Stř. Východ
	6055	49	Evropa
7345	41	Evropa	
	18,00—18,27	5930	49
6055	49	Evropa	
	7345	41	Evropa
11990	25	Evropa	
	23,30—23,57	7345	41
11680	25	Sev. a Již. Amerika	
	11990	25	Sev. a Již. Amerika
2,30—02,57	5930	49	Sev. a Již. Amerika
	7345	41	Sev. a Již. Amerika
11680	25	Sev. a Již. Amerika	
	11990	25	Sev. a Již. Amerika

Východoamerický standardní čas = UTC (GMT) minus 5 hodin
Středoevropský čas (SEČ = UTC) plus 1 hodina

ČSA

nejstarší bratrská a sesterská podpůrná jednota v Americe

jest připravena poskytnouti vám nejvýhodnější druhy
životních pojistek plně zabezpečujících
vaši ochranu.

Rovněž nabízíme pojistky
poskytující pravidelný starobní důchod
jakož i pojistky hypoteční.

Další informace ochotně podají:

"Pioneer of Fraternal Life Insurance"

CSA PLAZA • 2701 SOUTH HARLEM AVENUE • BERWYN, IL 60402
Telefony (312) 795-5800 — (312) 242-2224

VĚSTNÍK

CZECHOSLOVAK NATIONAL COUNCIL
OF AMERICA
2137 So. Lombard Ave. — Room 202
Cicero, Illinois 60650

FIRST CLASS MAIL